

Referanser: MKR 29/22, MKR/AU 14/22

Arkivsak: 19/02914-34

Saksdokumenter:

Rapport fra KVs generalforsamling 2022

Den norske kirkes nasjonale arbeid mot rasisme, status pr. jan. 2023

Kalt til forvandling – Økumenisk diakoni

Plan for oppfølging av Kirkenes verdensråds generalforsamling 2022

Sammendrag

Rapporten fra norske deltakere på generalforsamlingen til Kirkenes verdensråd (KV) ligger vedlagt. Den inneholder et tillegg som referer vedtaket i MKR-sak 29/22 om oppfølging av generalforsamlingen.

Denne saken gir en statusrapport på oppfølgingen og foreslår saker som egner seg for en særlig oppfølging i Kirkemøtet, Bispemøtet og de sentralkirkelige råd. Disse sakene vil bli klarere etter KVs sentralkomiteemøte i juni, men MKR bør allerede nå drøfte disse særlige sakene og forslagene i vedtaket. Rådet kan selvsagt også komme med forslag til andre prioriteringer ut fra rapporten.

Forslag til vedtak

1. Mellomkirkelig råd tar «Rapport fra KVs generalforsamling 2022» til orientering.
2. Mellomkirkelig råd ber Kirkerådet vurdere følgende tema som aktuelle som saker for **Kirkemøtet**
 - Rasisme (bredt forstått) – i kirke og samfunn.
Denne saken kan se kirkens LIM-arbeid, arbeid med urfolk, kjønnsdiskriminering og LHBTQ+, inkludering av mennesker med nedsatt funksjonsevne (nytt utvalg) og migranter i lys av arbeidet mot rasisme. Internasjonalt er rasisme og diskriminering en av de store utfordringene. Kirkemøtet bør drøfte hvordan kirken kan bidra til å motvirke rasisme.
 - Den norske kirkes engasjement i Israel og Palestina – med særlig vekt på de kristnes situasjon og samarbeidet med vår lutherske søsterkirke.
Kirkemøtet bør også drøfte kirkens ansvar for å bidra til en rettferdig fred og hvordan vi forholder oss til oppfordringer fra palestinske kirkeledere og internasjonale menneskerettighetsorganisasjoner.

3. Mellomkirkelig råd ber **Kirkerådet** gjennomgå handlingsplanen «Mer himmel på en truet jord - Den norske kirkes arbeid med klima, miljø og bærekraft» i lys av uttalelsen «The Living Planet» fra KVs generalforsamling.
4. Mellomkirkelig råd inviterer **Bispemøtet** til et samarbeid om hvordan Den norske kirke kan delta i «Pilgrimage of Justice, Reconciliation and Unity». Dette vil bli mer klart etter KVs sentralkomiteemøte i juni.
5. Mellomkirkelig råd ber sekretariatet forberede følgende til **rådsmøtene** i 2023:

Mai:

- Seminar om kirkens freds- og forsoningsarbeid – med særlig søkelys på Ukraina
- Sak om kirkens arbeid med rasisme (evt. forberedelse til en kirkemøtesak)

Oktober:

- Sak eller samtale: Gudstjenesteressurser og bibelstudier fra økumeniske generalforsamlinger: Hvordan kan de tas i bruk i Den norske kirke? Her kan også materiell fra KEK og LVFs generalforsamlinger inkluderes. Bispemøtet bør inkluderes i dette arbeidet.
- Sak: Oppfølging av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport og relevansen av KVs urfolksarbeid (i samarbeid med Samisk kirkeråd og en arbeidsgruppe i Kirkerådets sekretariat). Teologisk nemnd planlegger et åpent seminar om teologisk avkolonisering i oktober–november 2023, med utgangspunkt i Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport.
- Sak: Hvordan følger vi opp KVs dokument om «Human Sexuality» i Den norske kirke og i Norges Kristne Råd?

Saksorientering

Bakgrunn

Statusrapport for oppfølging av KVs generalforsamling

Rådsleder og stab i MKR har holdt innledninger om KVs generalforsamlinger for underutvalgene, Norges Kristne Råd, SMM- fellessamling, stabsmøter m.m. Dette kommer i tillegg til orienteringen på Kirkemøtet og rapporter til Kirkerådet, Samisk kirkeråd og Bispemøtet. Generalforsamlingen har også vært tema på flere nordiske samlinger.

Det følgende refererer til protokollen fra MKRs møte i oktober 2022 (vedlagt rapporten fra KVs generalforsamling).

1. Relasjon til søsterkirker
 - ✓ Ledende biskoper i både Den lutherske kirken i USA (ELCA) og i Brasil (IELCB) besøker Den norske kirke i mai i år.
 - ✓ Oslo biskop og internasjonal direktør deltok i januar i innsettelsen av Sally Azar til prest i Den lutherske kirken i Jordan og Det hellige land (ELCJHL). Det planlegges deltagelse på denne kirkes årlige partnernemøte i mai, og den økonomiske støtten er lagt inn i budsjettet for 2023.
 - Det er ikke lagt noen plan ennå for styrket kontakt med kirkene i Kina (jfr. samrådet på MKR-møtet i oktober). Dette må det arbeides videre med.

Gudstjenesteliv og bibelstudier

- Materiellet fra KVs generalforsamling er oversendt til Seksjon for gudstjeneste for gudstjeneste og kultur i Kirkerådet, men det gjenstår å følge dette opp. Bispemøtet og Norges Kristne Råd er en viktige samarbeidspartnere på dette fagfeltet.
- **Det foreslås** at MKR får en sak til sitt møte i oktober om bruken av dette materialet. Da har vi også hatt KEK og LVFs generalforsamlinger og kan se alt dette økumeniske materialet i sammenheng.

Message og Unity-dokumentene

- ✓ Dokumentene er oversatt til norsk i samarbeid med Norges Kristne Råd. «Budskapet» er sendt ut til menighetene i Nyhetsbrevet. Disse økumeniske dokumentene er ganske spesielle i formen, de egner seg best som referansedokumenter i arbeid med økumenisk teologi – og som referanser i artikler, taler og prekener ved høvelige anledninger.

Klima og miljø

- ✓ KV-uttalelsen er grundig lest av kirkerådets klimarådgivere. Generalforsamlingen utfordrer Den norske kirke på en særlig måte på grunn av Norges olje- og gass politikk og nordmenns høye klimaavtrykk og materielle forbruk.
- **Det foreslås** at MKR ber Kirkerådet vurdere handlingsplanen «Mer himmel på en truet jord - Den norske kirkes arbeid med klima, miljø og bærekraft» i lys av KV-uttalelsen.

Israel og Palestina

- ✓ Kirkeuka for fred i Palestina og Israel arrangerte i oktober 2022 et seminar om hvordan vi som kirker i Norge skal forholde oss til bruken av «apartheid» om den israelske politikken. Kirkeukekomiteen planlegger et oppfølgingsseminar i 2023.
- ✓ Det er tatt initiativ overfor Norges Kristne Råd til å etablere et bredere økumenisk solidaritetsnettverk, samt andre tiltak som styret i Norges Kristne Råd vil drøfte på sitt møte 15. februar. MKR vil få muntlig rapport fra dette møtet.
- ✓ MKR var vertskap for et møte mellom ulike kirkelige organisasjoner og FNs spesialrapportør for de palestinske områdene som besøkte Oslo i januar.
- MKR og Verbum Forlag vil lansere Munther Isaac, luthersk palestinsk prest, sin bok «The other side of the wall» på norsk i mai. MKR har betalt for oversettelsen.
- **Det foreslås** en kirkemøtesak om Israel og Palestina – med særlig fokus på kirkenes situasjon og rolle i konflikten. Førrige gang Kirkemøtet drøftet Israel og Palestina var i 2008 i forbindelse med en sak om de kristne i Midtøsten. Det har skjedd mye siden den gang. Forholdene i regionen tilspisser seg, og situasjonen er kritisk. Dette utfordrer Den norske kirke til å ta tydeligere standpunkter til den politiske utviklingen og til forsterket solidaritet med de som lider.

Urfolk

- ✓ MKR og SKR har fellesmøte om forsoning på møtet i Bodø.
- ✓ KVs uttalelse tas med i arbeidet med å forberede mottakelsen av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport.
- **Det foreslås** at MKR-møtet i oktober får en sak om kommisjonsrapporten.

Krigen i Ukraina og fredsbygging i Europa

- ✓ Internasjonal direktør har et nært samarbeid med preses om KVs samhandling med Den russisk ortodokse-kirke.
- ✓ Porvoo-fellesskapets «Primate Meeting» i høst sendte et felles brev til patriark Kirill.
- ✓ Ukraina-krigen var tema på Det nordiske sekretærmøtet på Sundvolden i januar, og det er nær kontakt med de nordiske kirkene og hvordan vi forholder oss til krigen og Den russisk-ortodokse kirke. Møtet kom med en uttalelse.
- ✓ KEK har tatt initiativ til «Pathways to Peace in Europe» og inviterer medlemskirkene til å engasjere seg i dette. Initiativet er særlig rettet mot situasjonen i Ukraina og hva europeiske kirker kan gjøre for kirkene mens krigen pågår, og hvordan kirkene sammen på sikt kan bidra til å skape fred og gjenoppbygge samfunnet.
- **Det foreslås** et seminar på MKR-møtet i mai om kirkens freds- og forsoningsarbeid med særlig fokus på krigen i Ukraina.

For nærmere omtale av dette tema vises det til saken «Økumenisk freds- og forsoningsarbeid» (MKR-sak 06/23)

Rasisme og diskriminering

- ✓ Kirkerådet forbereder en sak til årets kirkemøte om «Likeverdig tilgjengelighet og tilhørighet - universell utforming av og i kirken» (KR 101/22)
- ✓ Kirkerådet vedtok på sitt møte i februar å opprette et råd for funksjonshemmede (KR-sak 13/23)
- ✓ Bispemøtet holder sitt møte i februar på HL-senteret og besøker utstillingen om hverdagsrasisme, biskopene har fått en oversikt fra internasjonal direktør om kirkens arbeid med rasisme.
- **Det foreslås** at «Frykt-ikke arbeidet!» går over i en ny fase og spisser seg inn mot arbeidet mot rasisme.

MKR-AU kom på sitt møte i januar med følgende innspill i forhold til notatet om rasisme (vedlagt)

Saken blir en MKR-sak til mai-møtet og er en videre oppfølging av Frykt ikke-saken.

Noen innspill og momenter fra AU:

- *Bygge videre på samtalene om rasisme på MKRs møte på HL-senteret i 2022*
- *Viktig å bygge inn egen selvkritikk*
- *Se dette i forbindelse med likestilling, integrering og mangfold (LIM)-arbeidet. «Fellesskapet må repareres, ikke enkeltpersoner». Legge til rette for at alle kan være med, og ha regler for hvordan man opptrer. Sørge for at fellesskapet skal være fargerikt og mangfoldig.*
- *«Minoritetsstress» er et problem: Påminne om å ikke gi ekstra oppmerksomhet til minoritetspersoner i ulike sammenhenger uten at det er tydelig avtalt*
- *Gi uttrykk for at mangfold er positivt og bidrar til at fellesskapene blir bedre.*
- *Er antirasisme faktisk integrert i oss?*

(Protokoll MKR-AU sak 02/23)

- **Det foreslås** å fremme en sak for Kirkemøtet om hvordan kirken kan bidra til å motvirke rasisme. Et slik sak kan se kirkens LIM-arbeid, arbeid med urfolk, kjønnsdiskriminering og LHBTQ+, inkludering av mennesker med nedsatt funksjonsevne (nytt utvalg), migranter og andre minoritetsgrupper i lys av arbeidet mot rasisme. Internasjonalt er rasisme og diskriminering en av de store utfordringene. Det vises til vedlagt notat om kirkens arbeid med rasisme. Dette blir en sak på MKR-møtet i mai.

Diakoni og seksualitet

- ✓ Diakonidokumentet, «Kalt til forvandling – Økumenisk diakoni» ble lansert på norsk i høst i samarbeid med Norges Kristne Råd. Det er sendt ut til diakonirådgivere og følges opp av diakonirådgiver i Kirkerådet, Seksjon for diakoni og samfunn. Dokumentet er vedlagt.
- Det må arbeides videre med hvordan KV's dokument om «Human Sexuality» følges opp. **Det foreslås** at MKR-får en sak om dette på sitt møte i oktober.

Pilgrimsvandring for rettferdighet, forsoning og enhet

- **Det foreslås** at MKR inviterer Bispemøtet til et samarbeid om hvordan Den norske kirke kan delta i «Pilgrimage of Justice, Reconciliation and Unity». Dette vil bli mer klart etter KV's sentralkomiteemøte i juni. Biskop Ingeborg sitter i både KV's sentral- og eksekutivkomite og preses er også engasjert i dette arbeidet.

I tillegg til punktene over som referer til vedtaket som ble fattet på forrige MKR-møte, bør arbeidet med å styrke økumenisk ungdomsarbeid nevnes. MKR har hatt en bevisst satsing på å få flere ungdommer med i økumenisk arbeid.

- ✓ I 2022 hadde Kirkerådet «fellesskap for barn og unge» som satsningsområde og det ble satt av ekstra midler. Dette muliggjorde at man kunne sende en gruppe ungdommer til Karlsruhe, i samarbeid med Norges Kristne Råd.
- ✓ Norge var vertskap for møtet i det økumeniske ungdomsrådet i Europa i 2022.
- I 2023 er det ikke satt av noen ekstra midler, men det må ikke hindre en videre satsing på å styrke det økumeniske ungdomsarbeidet. Norges Kristne Råd er en viktig partner i dette arbeidet.
- Det sendes en ungdomsdelegat til KEKs generalforsamling og to til LVF. Fire fra den norske kirke har søkt om å være stewards under LVF's generalforsamling, men det er ikke avgjort ennå om de blir med.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Utgifter til arbeid med saker til rådene og Kirkemøtet må innarbeides i de ordinære budsjettene.